

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING
QARORI

Mikromoliya tashkilotlari tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatish tartibi
to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki to'g'risida"gi va "Nobank kredit tashkilotlari va mikromoliyalashtirish faoliyati to'g'risida"gi qonunlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi **qaror qiladi**:

1. Mikromoliya tashkilotlari tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatish tartibi to'g'risidagi nizom ilovaga muvofiq tasdiqlansin.
2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Марказий банк раиси

Тошкент ш.
2024 йил 19 июль,
23/4 сон

Nurmuratov M. B.

O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki boshqaruvining
2024-yil 19-iyuldagi
23/4-son qaroriga
ILOVA

**Mikromoliya tashkilotlari tomonidan islomiy moliyalashtirishga
oid xizmatlarni ko'rsatish tartibi to'g'risidagi
NIZOM**

Mazkur Nizom mikromoliya tashkilotlari tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatish tartibini belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu Nizomda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

islomiy ijara – bu mikromoliya tashkiloti tomonidan mijozning arizasiga ko'ra sotib olingan yoki o'zining balansida bo'lgan iste'mol qilinmaydigan ashyolarni (mol-mulkni) mijozga kelishilgan muddatga vaqtincha egalik qilish va (yoki) foydalanish uchun topshirish;

islomiy moliya masalalarini muvofiqlashtiruvchi maxsus kengash (bundan buyon matnda maxsus kengash deb yuritiladi) – mikromoliya tashkiloti tomonidan ko'rsatiladigan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarning qonunchilik hujjatlari va ushbu Nizom talablari asosida ko'rsatilishi uchun mas'ul bo'lgan maxsus kengash;

nasiya savdoga asoslangan moliyalashtirish (murobaha) – mikromoliya tashkiloti tomonidan tovarning xarid narxi va unga ustama miqdorini qo'shgan holda, tovarni nasiyaga sotish orqali mijozni moliyalashtirish;

oldindan to'lovga asoslangan moliyalashtirish (salam) – kelajakda yetkazib beriladigan tovarlar haqini ushbu tovarlarni yetkazib beruvchiga (mijozga) mikromoliya tashkiloti tomonidan to'liq miqdorda oldindan to'lash orqali mijozni moliyalashtirish;

foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish (muzoraba) – mikromoliya tashkiloti tomonidan foyda olish maqsadida mijozning tijorat faoliyatiga pul mablag'larini ajratish orqali mijozni moliyalashtirish;

sharikchilik – foyda va zararlarni taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish (mushoraka) – mikromoliya tashkiloti tomonidan bir yoki bir nechta ishtirokchilar (mijozlar) bilan birgalikda tijorat faoliyatini (sharikchilikni) amalga oshirish yoki yuridik shaxslarning ustav kapitalida ishtirok etish orqali mijozni moliyalashtirish.

2. Mikromoliya tashkiloti ushbu Nizom talablari asosida mijozlarga islomiy moliyalashtirishga oid islomiy ijara, foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish (muzoraba), nasiya savdoga asoslangan moliyalashtirish (murobaha), sharikchilik – foyda va zararlarni taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish (mushoraka), oldindan to'lovga asoslangan moliyalashtirish (salam) xizmatlarini ko'rsatishi mumkin.

3. Mikromoliya tashkilotida islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlar ko'rsatilishi uchun maxsus kengash tashkil etilishi lozim. Mikromoliya tashkiloti ishtirokchilarining (aksiyadorlarining) umumiy yig'ilishi qaroriga muvofiq sohaga ixtisoslashgan uyushmalar yoki birlashmalar huzurida tashkil etilgan va ushbu Nizom bilan o'rnatilgan talablarga mos keluvchi tarkibdan iborat bo'lgan maxsus kengashni shartnoma (outsorsing) asosida jalb qilishi mumkin. Bunda mikromoliya tashkiloti jalb qilingan maxsus kengash faoliyati

bilan bog'liq tavakkalchiliklarni boshqarish uchun javobgar bo'ladi.

Mikromoliya tashkiloti maxsus kengash tashkil etilganligi yoki uning tarkibi o'zgarganligi to'g'risidagi axborotni mazkur harakatlar sodir etilgan kundan boshlab 10 ish kuni ichida ishtirokchilar (aksiyadorlar) umumiy yig'ilishining tegishli qarorini hamda maxsus kengash raisi va a'zolarining mazkur Nizomning 2-bobida belgilangan talablarga muvofiqligini tasdiqlovchi hujjatlarni ilova qilgan holda Markaziy bankka taqdim etadi.

4. Mikromoliya tashkiloti tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlar qonunchilik hujjatlari talablari hamda maxsus kengash ko'rsatmalariga rioya qilgan holda ko'rsatilishi lozim.

5. Mikromoliya tashkiloti tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatishda qonunchilik hujjatlarida taqiqlangan va maxsus kengash ko'rsatmalariga zid bo'lgan tovarlar savdosi bilan shug'ullanish hamda faoliyat turlarini moliyalashtirish taqiqlanadi.

6. Mikromoliya tashkiloti islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatishda o'z mijozlariga islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarning o'ziga xos xususiyatlari va ular bilan bog'liq tavakkalchiliklar haqida tushuntirish berishlari shart.

7. Islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatishga oid shartnoma tuzishdan avval mikromoliya tashkiloti va mijoz o'rtasida dastlabki shartnoma tuzilishi mumkin.

Dastlabki shartnomada mijoz tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlar bo'yicha bo'nak to'lovi amalga oshirilishi nazarda tutilishi mumkin.

8. Mikromoliya tashkiloti tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlar bilan bir qatorda O'zbekiston Respublikasi "Nobank kredit tashkilotlari va mikromoliyalashtirish faoliyati to'g'risida"gi Qonunining 4-moddasi birinchi qismida belgilangan boshqa xizmatlar ham ko'rsatilsa, ushbu mikromoliya tashkilotining islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlar ko'rsatish bilan bog'liq faoliyati bo'yicha buxgalteriya hisobi alohida yuritilishi lozim.

9. Mikromoliya tashkiloti tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlar ko'rsatish doirasida tuziladigan shartnomalarning mazkur Nizomda nazarda tutilmagan boshqa shartlari taraflarning kelishuvi asosida qonunchilikka va maxsus kengash ko'rsatmalariga muvofiq belgilanadi.

10. Mikromoliya tashkiloti mijozdan to'lovlarni kechiktirganligi uchun neustoyka undirsa, undirilgan neustoykani alohida hisobvaraqda yuritishi va mijoz nomidan xayriya maqsadlariga yo'naltirishi lozim.

2-bob. Maxsus kengash va unga nisbatan qo'yiladigan talablar

11. Mikromoliya tashkilotida maxsus kengash mikromoliya tashkiloti ishtirokchilarining (aksiyadorlarining) umumiy yig'ilishi tomonidan besh kishidan kam bo'lmagan tarkibda tashkil etiladi.

Maxsus kengashga maxsus kengash raisi rahbarlik qiladi.

Maxsus kengash raisi va a'zolarini tayinlash hamda ularning vakolatlarini tugatish mikromoliya tashkiloti ishtirokchilarining (aksiyadorlarining) umumiy yig'ilishi tomonidan amalga oshiriladi.

12. Maxsus kengash raisi va a'zolari O'zbekiston Respublikasi "Nobank kredit tashkilotlari va mikromoliyalashtirish faoliyati to'g'risida"gi Qonunining 16-moddasi ikkinchi qismida belgilangan ishchanlik obro'siga doir talablarga muvofiq bo'lishi kerak.

13. Maxsus kengash a'zolarining kamida bir nafari islom huquqi sohasida oliy ma'lumotga, bir nafari oliy yuridik ma'lumotga, qolgan a'zolari esa islomiy moliyalashtirishga oid xalqaro sertifikatga ega bo'lishi lozim.

14. Maxsus kengash o'z faoliyatini mikromoliya tashkiloti ishtirokchilarining (aksiyadorlarining) umumiy yig'ilishi tomonidan tasdiqlangan nizom asosida amalga oshiradi.

15. Maxsus kengashning xulosa va ko'rsatmalari mikromoliya tashkilotining ijro etuvchi organi a'zolari yoki yakkaboshchilik asosidagi ijro etuvchi organ vazifasini amalga oshiruvchi shaxs uchun majburiy hisoblanadi.

16. Maxsus kengashning vazifalari quyidagilardan iborat:

mikromoliya tashkiloti tomonidan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni amalga oshirish bilan bog'liq namunaviy shartnomalar, ichki hujjatlar va hisobotlar loyihalarini ko'rib chiqish hamda ma'qullash;

mikromoliya tashkiloti tomonidan ko'rsatiladigan islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarning qonunchilik hujjatlariga muvofiqligini hamda islomiy moliyalashtirishni amalga oshirish standartlarida belgilangan talablarning inobatga olinishini ta'minlash va muvofiqlik holatini baholash natijalari to'g'risida mikromoliya tashkilotining boshqaruv organlariga davriy hisobotlarni taqdim etish;

islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlar bilan bog'liq tavakkalchiliklarni boshqarish va ichki nazorat tizimini joriy etishda mikromoliya tashkilotining boshqaruv hamda ijro etuvchi organlariga o'z xulosalari va ko'rsatmalari orqali ko'maklashish.

3-bob. Islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatish

1-§. Nasiya savdoga asoslangan moliyalashtirish (murobaha) xizmatini ko'rsatish

17. Nasiya savdoga asoslangan moliyalashtirish (bundan buyon matnda nasiya savdo deb yuritiladi) xizmati mikromoliya tashkiloti tomonidan mijozning tegishli arizasi asosida amalga oshiriladi. Arizada mijoz nasiya savdo obyektining nomini, uni sotib olishga rozilik bildirgan taxminiy narxni, shuningdek xarid qilish shartlarini ko'rsatishi mumkin.

18. Mijoz mikromoliya tashkiloti bilan o'zaro kelishgan holda nasiya savdo obyektini sotib olish mumkin bo'lgan sotuvchini belgilashi mumkin.

Agar boshqa sotuvchilarda nasiya savdo obyektini sotib olish bo'yicha maqbulroq takliflar mavjud bo'lsa, mikromoliya tashkiloti sotuvchini mustaqil tanlash huquqiga ega.

19. Mikromoliya tashkiloti mijozdan nasiya savdo obyektini bo'yicha pul mablag'lari ko'rinishida bo'nak to'lovini amalga oshirishni talab qilishi mumkin.

Bo'nak to'lovi mijoz tomonidan nasiya savdo doirasida qaytarilishi lozim bo'lgan to'lovlarning bir qismi sifatida qabul qilinadi.

20. Nasiya savdo bo'yicha mikromoliya tashkiloti nasiya savdo obyektini sotib olish va mijozga yetkazib berish bilan bog'liq bo'lgan barcha tavakkalchiliklarni o'z zimmasiga oladi.

Mikromoliya tashkiloti o'zining mulkida bo'lmagan tovarni nasiya savdo obyektini sifatida mijozga sotishga haqli emas.

21. Nasiya savdo obyektini mijozning o'zidan, uning vakilidan yoki mijoz ellik foizidan ortiq qismiga (ulushiga, aksiyasiga) egalik qiluvchi tashkilotdan sotib olinishi mumkin emas.

22. Agar mijoz va nasiya savdo obyektini mikromoliya tashkilotiga sotayotgan sotuvchi o'rtasida nasiya savdo obyektini sotib olish bo'yicha shartnomaviy majburiyatlar mavjud bo'lsa, ushbu mijozga mazkur obyektning nasiya savdo asosida sotilishi mumkin emas.

23. Nasiya savdo doirasida nasiya savdo obyektining narxi va uning ustiga qo'yilgan ustama haq miqdori aniq ko'rsatilishi lozim.

Nasiya savdo obyektining narxi yoki uning ustiga qo'yilgan ustama haqning noaniq yoki kelgusida qiymatlari aniqlanadigan ko'rsatkichlarga bog'langan holda belgilanishiga yo'l qo'yilmaydi.

24. Nasiya savdo obyektini sotib olish, uni mijozga yetkazib berish va sug'urtalash bilan bog'liq xarajatlar mikromoliya tashkiloti hisobidan amalga oshiriladi.

Nasiya savdo obyektini sotib olish, yetkazib berish va sug'urtalash bilan bog'liq xarajatlar nasiya savdo obyektining xarid narxiga kiritilgan taqdirda, mikromoliya tashkiloti mazkur xarajatlar to'g'risidagi tafsilotlarni mijozga batafsil ochiqlashi lozim.

25. Agar sotuvchi mikromoliya tashkilotiga nasiya savdo obyektini bo'yicha chegirma taqdim qilsa, mikromoliya tashkiloti nasiya savdo obyektini mijozga sotilgan narxini chegirmaga mutanosib ravishda kamaytirishi lozim.

26. Mikromoliya tashkiloti o'z nomidan nasiya savdo obyektini sotib olish uchun mijozni yoki uchinchi shaxsni vakil sifatida belgilashi mumkin. Bunda mikromoliya tashkiloti nasiya savdo obyektini uchun to'lovlarni to'g'ridan-to'g'ri sotuvchiga to'lab berishi va tovar sotilganligini tasdiqlovchi hujjatlarni qabul qilib olishi lozim.

Mikromoliya tashkiloti va uning nomidan ish ko'ruvchi vakil ular o'rtasida tuziladigan vakillik shartnomasida nasiya savdo obyektini sotib olish bilan bog'liq tavakkalchiliklar bo'yicha majburiyatlarni aniq belgilab olishlari shart.

27. Agar mijoz nasiya savdo obyektini sotib olishni rad etsa, mikromoliya tashkiloti ushbu obyektini uchinchi shaxsiga sotishga haqli.

Mijoz nasiya savdo obyektini sotib olishni rad etgan taqdirda, mikromoliya tashkiloti nasiya savdo obyektini uchinchi shaxsiga sotish bilan bog'liq haqiqatda ko'rgan zararlarini mijoz tomonidan qoplab berilishini talab qilishga haqli.

Haqiqatda ko'rilgan zarar deganda mikromoliya tashkiloti tomonidan mijozning talabiga ko'ra sotib olingan tovarning xarid narxi va mazkur tovarni mijoz tomonidan qabul qilish rad etilishi sababli uni uchinchi shaxsiga sotilgan narxi o'rtasidagi salbiy farq tushuniladi.

Mikromoliya tashkilotining nasiya savdo obyektini uchinchi shaxsiga sotishi bilan bog'liq haqiqatda ko'rgan zararlarini mijoz taqdim qilgan bo'nak to'lovidan chegirib tashlanishi mumkin. Bunda bo'nakning qolgan qismi mijozga qaytarilishi lozim.

28. Nasiya savdo bo'yicha to'lovlar muddatining uzaytirib berilganligi uchun mijozdan mikromoliya tashkiloti foydasiga qo'shimcha haq undirilishiga yo'l qo'yilmaydi.

29. Mikromoliya tashkilotiga mijozlarga nasiya savdo xizmatini ko'rsatganligi uchun ulardan vositachilik haqlari va (yoki) boshqa turdagi yig'implarni undirish taqiqlanadi.

30. Pul mablag'lari (valyuta), kripto-aktivlar, oltin va kumush nasiya savdo obyektini bo'lishi mumkin emas.

31. Mikromoliya tashkiloti va mijoz o'rtasida amalda bo'lgan shartnoma bo'yicha nasiya savdo obyektini ayni shu mijozga yangi nasiya savdo shartnomasi asosida sotilishiga (qayta moliyalashtirilishiga) yo'l qo'yilmaydi.

32. Nasiya savdo bo'yicha to'lovlar mijoz tomonidan muddatidan avval to'langan taqdirda, mikromoliya tashkiloti mijoz to'lashi kerak bo'lgan summaning bir qismidan voz kechishi mumkin. Biroq, mazkur shart nasiya savdo shartnomasining bir qismi sifatida belgilanmasligi lozim.

2-§. Islomiy ijara xizmatini ko'rsatish

33. Islomiy ijara xizmati mikromoliya tashkiloti tomonidan mijozning tegishli arizasi asosida ko'rsatiladi. Arizada mijoz islomiy ijaraga olishni rejalashtirayotgan obyekt va unga tegishli xususiyatlarni ko'rsatishi mumkin.

34. Mikromoliya tashkiloti mijozdan islomiy ijara obyektini bo'yicha pul mablag'lari ko'rinishida bo'nak to'lovini amalga oshirishni talab qilishi mumkin.

Mazkur bo'nak to'lovi islomiy ijara shartnomasi bo'yicha oldindan to'lov sifatida hisobga olinishi va/yoki mijozning islomiy ijara obyektini qabul qilishdan bosh tortganligi natijasida mikromoliya tashkiloti haqiqatda ko'rgan zararlarni qoplash uchun yo'naltirilishi mumkin.

35. Mikromoliya tashkiloti mijozni yoki uchinchi shaxsni islomiy ijara obyektini sotib olish uchun vakil sifatida belgilashi mumkin.

36. Mikromoliya tashkiloti mijozga islomiy ijaraga berilgan mol-mulkdan foydalanish imkoniyatlarini cheklovchi har qanday nuqsonlar bo'yicha javobgarlikni o'z zimmasiga oladi.

37. Mikromoliya tashkiloti tomonidan taqdim etilgan islomiy ijara obyektini islomiy ijara shartnomasida nazarda tutilgan xususiyatlarga mos kelmasa, mijoz islomiy ijara obyektini qabul qilishni rad etishi mumkin.

38. Mikromoliya tashkiloti zaruratga ko'ra islomiy ijara obyektini sug'urta qildirishi mumkin. Bunda sug'urtalash bilan bog'liq barcha xarajatlar mikromoliya tashkiloti hisobidan amalga oshiriladi va ushbu xarajatlar islomiy ijara to'lovlari tarkibiga kiritilishi mumkin.

Mikromoliya tashkiloti va mijoz o'rtasida islomiy ijara shartnomasi tuzilganidan so'ng, islomiy ijara to'lovlari summasini oshiruvchi qo'shimcha xarajatlarni mijoz zimmasiga yuklatilishi taqiqlanadi.

Taraflarning kelishuviga asosan islomiy ijara obyektini sug'urtalash mikromoliya tashkilotining vakili sifatida mijoz tomonidan amalga oshirilishi mumkin.

39. Mikromoliya tashkiloti islomiy ijarani amalga oshirishi uchun islomiy ijara obyektiga nisbatan mulk huquqi mikromoliya tashkilotiga tegishli bo'lishi lozim.

Mikromoliya tashkiloti islomiy ijara obyektini o'z mijozidan sotib olishi va uni yana ushbu mijozga islomiy ijaraga berishi mumkin. Bunda mikromoliya tashkiloti va mijoz o'rtasida tuziladigan oldi-sotdi shartnomasida shartnoma obyektining keyinchalik islomiy ijaraga berilishi sharti nazarda tutilmasligi lozim.

40. Islomiy ijara obyektini mijoz tomonidan mikromoliya tashkiloti bilan kelishgan holda ikkilamchi islomiy ijaraga berilishi mumkin.

41. Islomiy ijara bo'yicha shartnoma muddati va to'lovlar jadvali (grafik) aniq belgilangan bo'lishi lozim.

Islomiy ijara to'lovlari davriy yoki bir yo'la to'lanadigan bir martalik to'lov shaklida belgilanishi mumkin.

42. Mikromoliya tashkiloti islomiy ijara bo'yicha mijozning shartnomada belgilangan majburiyatlarini bajarishi va ehtimoliy insofsiz harakatlari (harakatsizligi) natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tavakkalchiliklarni kamaytirish maqsadida mijozdan ta'minot taqdim etishni talab qilishi mumkin.

Mikromoliya tashkiloti tomonidan mijoz taqdim etgan ta'minotga nisbatan undiruv qaratilgan taqdirda, mikromoliya tashkiloti ta'minot qiymatidan faqat o'tgan davrlar uchun hisoblangan to'lovlarni va mijoz o'z majburiyatlarini bajarmaganligi natijasida haqiqatda ko'rgan zararlari summasini ushlab qolishi mumkin.

Bunda mikromoliya tashkiloti mijoz tomonidan islomiy ijara obyektidan foydalanilmagan kelgusi

davrlar uchun to'lovlar undirishi taqiqlanadi.

43. Mikromoliya tashkiloti islomiy ijara bo'yicha to'lovlarni islomiy ijara obyekti mijozga topshirilgan kundan boshlab hisoblashi lozim.

Islomiy ijara shartnomasi tuzilgan va islomiy ijara obyekti mijozga topshirilgan sanalar o'rtasida tafovut bo'lgan taqdirda, mikromoliya tashkiloti tomonidan mazkur tafovut bo'lgan muddat uchun mijozdan to'lovlar undirilishi taqiqlanadi.

44. Islomiy ijara obyekti mikromoliya tashkiloti tomonidan mijoz bilan birgalikda umumiy ulushli mulk sifatida ham sotib olinishi mumkin. Bunda islomiy ijara bo'yicha to'lovlar mikromoliya tashkilotining umumiy mulkdagi ulushidan kelib chiqqan holda hisoblanadi.

45. Mijoz tomonidan islomiy ijara bo'yicha to'lovlar kechiktirilsa, mikromoliya tashkiloti belgilangan muddatda islomiy ijara to'lovlarining kechiktirilgan qismini bir yo'la to'lash lozimligi haqida mijozga xabar berib, xabarnomada ko'rsatilgan muddat tugaganidan so'ng islomiy ijara to'lovlarining qolgan qismini bir yo'la to'lashni mijozdan talab qilishi mumkin.

46. Mijoz islomiy ijara to'lovlarini kechiktirganligi uchun mikromoliya tashkiloti islomiy ijara to'lovlarini oshirmasligi lozim. Mikromoliya tashkiloti islomiy ijara to'lovlarini kechiktirganligi uchun mijozdan neustoyka undirishga haqli.

47. Mikromoliya tashkiloti islomiy ijara obyektiga nisbatan mulk huquqini uchinchi shaxsga o'tkazishi mumkin.

Bunda mikromoliya tashkiloti islomiy ijara obyektiga nisbatan mulk huquqi o'tayotgan shaxsni mazkur mulkka nisbatan islomiy ijara shartnomasi mavjudligi to'g'risida xabardor qilishi lozim.

48. Islomiy ijara obyektini kapital ta'mirlash xarajatlari mikromoliya tashkiloti hisobidan, joriy ta'mirlash va davriy texnik xizmat ko'rsatish bilan bog'liq xarajatlar esa mijoz hisobidan qoplanadi. Taraflar kelishuviga asosan mijoz tomonidan kapital ta'mirlash ishlari amalga oshirilishi mumkin. Bunda kapital ta'mirlash bilan bog'liq xarajatlar islomiy ijara to'lovlari summasidan chegirib tashlanadi.

49. Agar mijozning insofsiz harakatlari (harakatsizligi) yoki islomiy ijara shartnomasining shartlariga rioya etmaganligi natijasida islomiy ijara obyekti but saqlangan holda undan foydalanish imkoniyati to'liq yoki qisman yo'qolsa, mikromoliya tashkiloti mijozdan islomiy ijara obyektidan foydalanish imkoniyatini qayta tiklab berishini talab qilishga haqli.

Bunda mikromoliya tashkiloti islomiy ijara obyektidan foydalanishidan qat'iy nazar obyektini ta'mirlash davri uchun mijozdan islomiy ijara to'lovlarini to'lashni talab qilishi mumkin.

50. Mijoz islomiy ijara obyektiga uning aybi bilan yetkazilgan zarar uchun javobgardir. Bunda mijoz yetkazilgan zararlarni qoplab berishi yoki islomiy ijara obyektini unga mos keluvchi boshqa obyektga almashtirib berishi lozim.

51. Islomiy ijara obyektiga mijozga bog'liq bo'lmagan sabablarga ko'ra qisman zarar yetkazilsa va ushbu zarar islomiy ijara obyektidan to'liq foydalanish imkoniyatini cheklasa, mijoz islomiy ijara shartnomasini bekor qilishi yoki mikromoliya tashkiloti bilan islomiy ijara to'lovlari miqdorini o'zgartirish to'g'risida kelishib olishi mumkin. Bunda islomiy ijara obyektidan foydaniilmagan davr uchun mikromoliya tashkiloti tomonidan islomiy ijara to'lovlari undirilmaydi.

52. Islomiy ijara obyekti nobud bo'lgan taqdirda, islomiy ijara bo'yicha shartnoma bekor qilinadi va keyingi islomiy ijara to'lovlari to'lanmaydi, bundan islomiy ijara obyekti mijozning ehtiyotsizligi yoki o'z majburiyatlarini bajarishi chog'ida insofsiz harakatlari (harakatsizligi) natijasida nobud bo'lishi holatlari mustasno.

53. Agar mijoz islomiy ijara obyektini shartnomada belgilangan muddatdan avval mikromoliya tashkilotiga uning roziligisiz qaytarib bersa, mikromoliya tashkiloti mijozdan islomiy ijara shartnomasining qolgan davri uchun islomiy ijara to'lovlarini talab qilishga haqli.

Islomiy ijara shartnomasining qolgan davri uchun islomiy ijara to'lovlari mijoz tomonidan to'lab berilgan taqdirda, islomiy ijara obyektiga nisbatan ijara huquqi mijozda qoladi va mikromoliya tashkiloti tomonidan mazkur islomiy ijara obyektini shartnoma muddati tugangunga qadar uchinchi shaxsga islomiy ijaraga berilishiga yo'l qo'yilmaydi.

3-§. Ijara obyektini keyinchalik sotib olish sharti asosida (ijara muntahiyya bittamlik) islomiy ijara xizmatini ko'rsatish

54. Mikromoliya tashkiloti va mijoz ijara obyektini mijoz tomonidan keyinchalik sotib olinishi sharti bilan (ijara muntahiyya bittamlik) islomiy ijara shartnomasini tuzishlari mumkin.

55. Ushbu Nizomning 2-paragrafida belgilangan talablar va qoidalar ijara obyektini keyinchalik sotib olish sharti asosida islomiy ijara xizmatiga nisbatan ham tatbiq qilinadi.

56. Ijara obyektini keyinchalik sotib olish sharti asosida islomiy ijara xizmati doirasida ijara obyektiga nisbatan mulk huquqining mijozga o'tkazilishi alohida shartnoma asosida amalga oshirilishi lozim. Bunda mulk huquqini mijozga o'tkazish ijara obyektini mijozga sotish yoki hadya qilish orqali amalga oshirilishi mumkin.

57. Ijara obyektini keyinchalik sotib olish sharti asosida islomiy ijara xizmati bo'yicha islomiy ijara obyektini nobud bo'lsa yoki islomiy ijara obyektining yaroqsiz holatga kelishi natijasida islomiy ijara obyektiga nisbatan shartnomaviy munosabatlarni davom ettirish imkoniyati mavjud bo'lmasa va mazkur holat mijozning aybi bilan sodir etilmagan bo'lsa, ijara to'lovlari, shu jumladan o'tgan davr uchun amalga oshirilgan to'lovlar miqdori ijara to'lovlarining o'rtacha bozor qiymatidan kelib chiqqan holda qayta hisoblanishi hamda o'rtadagi ijobiy farq mijozga qaytarib berilishi lozim.

4-§. Oldindan to'lovga asoslangan moliyalashtirish (salam) xizmatini ko'rsatish

58. Oldindan to'lovga asoslangan moliyalashtirish (bundan buyon matnda oldindan to'lov deb yuritiladi) xizmati mikromoliya tashkiloti tomonidan mijozning tegishli arizasi asosida ko'rsatiladi.

59. Vaznini tortish, o'lchash yoki sanash imkoniyati mavjud bo'lgan va boshqasi bilan o'zaro almashtirsa bo'ladigan ashyolar (tovarlar) oldindan to'lov obyektini sifatida olinishi mumkin. Bunda oldindan to'lov obyektini xususiyatlariga ko'ra oson aniqlash imkoniyati mavjud bo'lgan ashyo (tovar) bo'lishi lozim.

60. Oldindan to'lov bo'yicha to'lovlarni mikromoliya tashkiloti mijozga shartnoma tuzilgan kundan boshlab uch ish kunidan kechikmagan holda to'liq to'lab berishi lozim.

61. Pul mablag'lari (valyuta), kripto-aktivlar, oltin va kumush oldindan to'lov obyektini bo'lishi mumkin emas.

62. Oldindan to'lov bo'yicha tuzilgan shartnomada mijoz tomonidan mikromoliya tashkilotiga oldindan to'lov obyektini yetkazib berish vaqti/muddati aniq ko'rsatilishi lozim.

63. Mikromoliya tashkiloti oldindan to'lov xizmati bo'yicha shartnoma shartlarining bajarilishini ta'minlash maqsadida mijozdan qonunchilikda belgilangan tartibda ta'minot talab qilishi mumkin.

64. Oldindan to'lov doirasida mijoz tomonidan oldindan to'lov xizmati shartnomasida belgilangan tovardan ko'ra sifatliroq (yaxshiroq) tovar yetkazib berish taklif qilinsa va ushbu taklif uchun tovar narxi oshirilmasa (qo'shimcha haq talab etilmasa), mikromoliya tashkiloti ushbu taklifni qabul qilishi lozim.

65. Agar mijoz tomonidan yetkazib berilgan oldindan to'lov obyektining sifati shartnomada

ko'rsatilgan talablardan past bo'lsa, mikromoliya tashkiloti oldindan to'lov obyektini qabul qilishni rad etishi yoki shu holatda qabul qilishi mumkin.

66. Oldindan to'lov obyektini shartnomada belgilangan muddatdan oldin yetkazib berilsa va oldindan to'lov obyektini qabul qilishni rad etish uchun mikromoliya tashkilotida yetarli asoslar mavjud bo'lsa, mikromoliya tashkiloti oldindan to'lov obyektini qabul qilmaslik huquqiga ega.

67. Mijoz tomonidan oldindan to'lov shartnomasi bo'yicha majburiyatlar o'z muddatida bajarilmasa, mikromoliya tashkiloti oldindan to'lov obyektini yetkazib berish bo'yicha qo'shimcha vaqt belgilashga yoki oldindan to'lov shartnomasini bekor qilgan holda oldindan to'lov obyektini uchun to'langan to'lovlarni qaytarishni talab qilishga haqli.

68. Mikromoliya tashkiloti va mijoz o'zaro kelishgan holda to'lovlar summasini to'liq qaytarish sharti bilan oldindan to'lov obyektining yetkazib berilishini bekor qilishlari mumkin.

Agar taraflar oldindan to'lov obyektini yetkazib berishni qisman bekor qilishga kelishsa, bekor qilingan oldindan to'lov obyektini qismining qiymatiga muvofiq ravishdagi to'lov summasi mijoz tomonidan mikromoliya tashkilotiga qaytarilishi lozim.

69. Mikromoliya tashkiloti oldindan to'lov obyektini yetkazib berish muddatlari kechiktirilganligi uchun mijozga nisbatan neustoyka qo'llashi mumkin.

70. Mikromoliya tashkilotida oldindan to'lov obyektiga nisbatan mulk huquqi vujudga kelguniga qadar, mikromoliya tashkiloti ushbu obyektini sotish bo'yicha shartnoma tuzishi mumkin emas.

5-§ Foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish (muzoraba) xizmatini ko'rsatish

71. Foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati mikromoliya tashkiloti tomonidan mijozning tegishli arizasi asosida ko'rsatiladi.

Foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati doirasida mijozning yoki uchinchi shaxsning mikromoliya tashkiloti oldidagi qarzi kapital sifatida taqdim etilishi mumkin emas.

72. Mikromoliya tashkiloti foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati bo'yicha shartnoma shartlarining bajarilishini ta'minlash maqsadida mijozdan qonunchilikda belgilangan tartibda ta'minot talab qilishi mumkin.

Agar mijoz tomonidan amalga oshirilgan insofsiz harakatlar (harakatsizlik) natijasida mikromoliya tashkiloti zarar ko'rgan taqdirda, mikromoliya tashkiloti ushbu zararni ta'minot hisobidan qoplashi mumkin.

73. Foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati bo'yicha mijozga kapital mikromoliya tashkiloti tomonidan moddiy aktivlar shaklida taqdim etilsa, mazkur moddiy aktivlarning qiymati aniq ko'rsatilishi lozim.

74. Foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati bo'yicha mikromoliya tashkiloti tomonidan olinadigan foyda mikromoliya tashkiloti va mijoz o'rtasida tuzilgan shartnoma shartlariga muvofiq olinadigan foydadan ulush ajratish shaklida taqsimlanadi.

Foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati doirasida tuzilgan shartnomaga taraflarning olingan foydadan qat'iy belgilangan summa ko'rinishida foyda olishi yuzasidan shartlar kiritilishi mumkin emas.

75. Mikromoliya tashkiloti va mijoz o'rtasida tuzilgan shartnoma muddati yakunlanganda yoki taraflar kelishuviga asosan muddatidan avval tugatilganda, foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati doirasida olingan umumiy daromadlar summasi umumiy xarajatlar summasiga teng bo'lsa, kiritilgan kapital (pul mablag'lari) mikromoliya tashkilotiga qaytariladi.

76. Mikromoliya tashkiloti foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati doirasida zarar ko'rgan taqdirda, mazkur zararni mijozdan undirishga ruxsat etilmaydi, bundan mijozning o'z majburiyatlarini bajarishida insofsiz harakatlari (harakatsizligi) natijasida yetkazilgan zararlar mustasno.

77. Agar mijoz foydani taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati doirasida tuzilgan shartnoma shartlarini bajarishga kirishgan yoki mazkur shartnoma muddati hali yakunlanmagan bo'lsa, ushbu shartnoma mikromoliya tashkiloti tomonidan bir tomonlama bekor qilinishiga yo'l qo'yilmaydi, bundan shartnoma shartlarida nazarda tutilgan hollar mustasno.

6-§ Sherikchilik – foyda va zararlarni taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish (mushoraka) xizmatini ko'rsatish

78. Sherikchilik – foyda va zararlarni taqsimlashga asoslangan moliyalashtirish xizmati (bundan buyon matnda sherikchilik deb yuritiladi) doirasida mikromoliya tashkiloti va uning mijozlari ma'lum bir miqdordagi pul mablag'larini yoki o'zaro kelishuvga asosan moddiy aktivlarni yuridik shaxs tashkil etmasdan birgalikdagi faoliyatga yoxud yuridik shaxs tashkil etgan holda uning kapitaliga ulush sifatida kiritadilar.

79. Sherikchilik doirasida sheriklar sheriklik faoliyatini boshqarish huquqini bir necha sheriklarga yoki bitta sherikka topshirish bo'yicha kelishib olishlari mumkin.

80. Sherikchilik doirasida kapitalga moddiy aktivlar pulsiz hissa sifatida kiritilganda, mazkur aktivlarning pul ekvivalentidagi qiymati baholanishi va mazkur qiymat asosida sherikchilik ishtirokchilarining umumiy kapitaldagi ulushi qat'iy belgilab qo'yilishi lozim.

81. Sherikchilik kapitaliga debitorlik qarzlari hissa sifatida kiritilishiga ruxsat berilmaydi, bundan kiritilayotgan kapitalning ajralmas qismi bo'lgan debitorlik qarzlari mustasno.

82. Mikromoliya tashkiloti va uning mijoz(lar)i sherikchilik doirasida tuziladigan shartnomani muayyan muddat uchun cheklangan yoki cheklanmagan muddatga tuzishlari, shuningdek shartnomani to'xtatish yoki bekor qilish uchun asos bo'luvchi shartlarni o'zaro kelishib olishlari mumkin.

83. Mikromoliya tashkiloti sherikchilik xizmati bo'yicha mijozning shartnomada belgilangan majburiyatlarini bajarishi uchun va ehtimoliy insofsiz harakatlari (harakatsizligi) natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tavakkalchiliklarni kamaytirish maqsadida mijozdan ta'minot taqdim etishni talab qilishi mumkin.

84. Sherikchilik doirasida shartnoma tuzilayotgan vaqtda mikromoliya tashkiloti va uning mijoz(lar)i foydani taqsimlashdagi ulushlar miqdorini aniq belgilab olishlari lozim.

Foyda taqsimlanayotgan vaqtga kelib mikromoliya tashkiloti va mijoz foyda taqsimotidagi ulushlar nisbatini o'zgartirish yoki bir taraf ikkinchi taraf foydasiga o'z foydasining bir qismidan yoki hammasidan voz kechishi bo'yicha kelishib olishlari mumkin.

85. Agar shartnomada boshqacha tartib belgilanmagan bo'lsa, sherikchilik doirasida olingan foyda mikromoliya tashkiloti va mijoz(lar) o'rtasida har bir tarafning kapitaldagi ulushidan kelib chiqqan holda taqsimlanadi.

Bunda olinadigan foyda qat'iy belgilangan summa ko'rinishida belgilanishiga yo'l qo'yilmaydi.

86. Mikromoliya tashkiloti va mijoz(lar) o'rtasidagi foyda taqsimoti kelajakda olinishi kutilayotgan daromad va xarajatlarga bog'lanmagan bo'lishi va faoliyatning haqiqiy moliyaviy natijalaridan kelib chiqib amalga oshirilishi kerak.

87. Taraflar o'rtasida sherikchilik doirasida olingan foydaning yakuniy taqsimoti foydadan operatsion xarajatlar, komission yig'imlar, soliqlar va to'lovlar chegirib tashlanganidan hamda dastlabki kiritilgan kapital

qaytarilgandan so'ng amalga oshirilishi mumkin.

88. Sherikchilik xizmati doirasida ko'rilgan zararlar taqsimoti ishtirokchilar o'rtasida ularning kapitaldagi ulushidan kelib chiqqan holda taqsimlanishi lozim.

Mikromoliya tashkiloti va uning mijoz(lar)i sherikchilik bo'yicha ko'rilgan zararlarni bir taraf zimmasiga yuklash yoki ishtirokchi zimmasiga u kiritgan kapital miqdoridan ortiq zararlarni yuklash yuzasidan o'zaro kelishib olishlari mumkin emas.

Mijoz(lar) oldindan kelishib olmagan holda sherikchilik doirasida ko'rilgan zararlarni ixtiyoriy ravishda o'z zimmasiga olishi mumkin.

89. Sherikchilik doirasida mikromoliya tashkiloti kapitaldagi o'ziga tegishli bo'lgan ulushni alohida shartnoma asosida mijozga sotishi mumkin.

90. Sherikchilik doirasida tuzilgan shartnomaning har bir tarafi (ishtirokchisi) boshqa tараflarni xabardor qilgan holda shartnomadan chiqish huquqiga ega. Bunda shartnomadan chiqayotgan taraf o'zining kapitalga qo'shgan ulushini (hissasini) talab qilishi mumkin.

Shartnomadan bir yoki bir necha taraflarning (ishtirokchilarning) chiqib ketishi qolgan taraflarning sherikchilik munosabatlarini to'xtatilishiga olib kelmaydi.

91. Sheriklik faoliyati sherikchilik xizmati bo'yicha tuzilgan shartnoma muddati yakunlanganligi sababli tugatilgan taqdirda, sherikchilikning barcha aktivlari joriy bozor qiymatlari asosida sotilishi va undan tushgan tushum qonunchilik hujjatlari va shartnoma shartlarida belgilangan tartibda taqsimlanishi lozim.

4-bob. Yakuniy qoidalar

92. Mikromoliya tashkiloti va uning mijozlari o'rtasida vujudga keladigan nizolar qonunchilikda belgilangan tartibda hal etiladi.

93. Ushbu Nizom talablarining buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar qonunchilikda belgilangan tartibda javobgar bo'ladi.